

November 2004

Osnutek je pripravila Pogajalska skupina za pripravo sporazuma (sestavljena iz predstavnikov nevladnih organizacij in vlade)

in je namenjen nadaljnji obravnavi pri obeh partnerjih sporazuma in za medsebojno usklajevanje.

Osnutek

(besedilo ni lektorirano)

Sporazum o sodelovanju med nevladnimi organizacijami in Vlado Republike Slovenije za obdobje 2005 - 2008

I. UVOD

1. V nevladnih organizacijah se uresničuje ustavna pravica do mirnega zbiranja in združevanja, svobode izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja s čimer so neprecenljivega pomena za uresničevanje ustavnih pravic prebivalcev in prebivalcev ter doseganje načel pravne in socialne države. Prav tako je izjemnega pomena za nadaljnji razvoj demokratizacije in pluralizacije vsake moderne družbe njihovo delovanje na področjih zaščite človekovih pravic, izobraževanja, varstva okolja in ohranjanja narave, socialnega in zdravstvenega varstva, znanosti, dobrodelne pomoči, varstva potrošnikov, kulture, športa in še mnogih drugih. Cilji, nameni in dejavnost nevladnih organizacij so nepridobitni, njihov pomembni element je krepitev prostovoljnega dela in angažiranje zasebnih virov pri zadovoljevanju skupnih potreb v družbi. V teh primerih je njihovo delovanje javnokoristno in je potrebno njegovo uravnoteženje z javnim sektorjem tako z vidika financiranja države kot tudi odgovornosti nevladnih organizacij. Njihova dejavnost poteka na lokalni, regionalni, državni in mednarodni ravni, zaradi česar so vitalnega pomena za uveljavitev interesov prebivalcev in prebivalcev Slovenije v njihovih okoljih ter pomembno prispevajo k uveljavljanju Slovenije v mednarodnem prostoru.
2. Za uspešno delovanje nevladnih organizacij so potrebni: stimulatивно politično okolje, ki omogoča razvoj civilnega dialoga ter partnerstva med nevladnimi organizacijami in državnimi organi oziroma, organi lokalnih skupnosti; primerna sistemska pravna ureditev; urejen sistem javnega financiranja in zagotovljena finančna sredstva ter primerni pogoji in stimulatívni mehanizmi za zaposlovanje v nevladnih organizacijah.
3. Nevladne organizacije in Vlada Republike Slovenije že imajo izkušnje z medsebojnim sodelovanjem. Te izkušnje kažejo, da lahko formalizacija sodelovanja in partnerstva odločilno prispeva k boljšemu medsebojnemu razumevanju in učinkovitejšemu sodelovanju v prihodnosti. Ob procesih globalizacije, spremenjenih ekonomskih in socialnih pogojih ter spremembi socialne države se pomembno spreminja vloga vlad ter krepi pomen nevladnih organizacij pri razvoju blaginje ljudi. To zahteva vzpostavljanje novih oblik sodelovanja. Ob zavedanju, da so nevladne organizacije številne in raznolike je potrebno medsebojnemu sodelovanju in partnerstvu

nameniti več pozornosti in za njegovo izvajanje zagotoviti primerne pogoje. To je še posebej pomembno po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, saj so nevladne organizacije nepogrešljive pri doseganju skupnih, evropskih ciljev.

4. Partnerja sporazuma sta Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju vlada) in nevladne organizacije, ki delujejo na področju Slovenije ter so podpisnice sporazuma (v nadaljevanju nevladne organizacije).
5. Predsednik vlade in ministri s podpisom sporazuma zavezujejo ministrstva, organe državne uprave in osebe javnega prava, ki izvajajo upravne naloge po javnem pooblastilu (v nadaljevanju organi državne uprave) k njegovemu uresničevanju.
6. Sporazum zavezuje k njegovemu uresničevanju nevladne organizacije, ki so ga podpisale. Sporazum ne zavezuje in njegovo izvrševanje ne povzroča diskriminacije nevladnih organizacij, ki niso njegove podpisnice.
7. Za nevladno organizacijo velja ob podpisu sporazuma vsaka organizacija ustanovljena kot društvo, zavod, ustanova, zadruga ali v drugi pravno organizacijski obliki na podlagi zakona, če izpolnjuje določene značilnosti in sicer
 - a. so njeni ustanovitelji domače ali tuje fizične ali pravne osebe zasebnega prava (ustanoviteljstvo)
 - b. ni ustanovljena zaradi služenja osebnim ali poslovnim namenom in ciljem (omejitev namena in cilja),
 - c. je ustanovljena prostovoljno, sodelovanje v njej je prostovoljno in praviloma vključuje prostovoljno delo (prostovoljnost),
 - d. njen ustanovitveni akt določa, da so nameni in cilji njenega delovanja nepridobitni (nepridobitnost)
 - e. je svobodna pri določanju ciljev svojega delovanja in pri izbiri sredstev za njihovo doseganje, ki so omejeni le z zahtevo, da so v skladu s pravnim redom (zakonitost),
 - f. deluje samostojno in je neodvisna od drugih subjektov, zlasti od državnih organov, političnih strank in gospodarskih subjektov (neodvisnost) ter
 - g. je njeno delovanje javno in odprto (javnost in odprtost).
8. Za nevladne organizacije po tem sporazumu ne štejejo verske skupnosti, sindikati in politične stranke.
9. Partnerja ugotavljata, da so k sklenitvi sporazuma na strani nevladnih organizacij prispevali zlasti: sprejetje Manifesta nevladnih organizacij ob konferenci OECD v Ljubljani v letu 2002; organiziranje 1. in 2. letnega foruma nevladnih organizacij; priprava Strategije systemskega razvoja nevladnih organizacij za obdobje 2003-2008; povezovanje nevladnih organizacij v mreže ter nastanek Pobude za prihodnost nevladnih organizacij, njenih delovnih skupin in izvoljene pogajalske skupine predstavnikov nevladnih organizacij v njenem okviru. Na vladni strani sta bila sprejeta: sklep vlade o ustanovitvi Komisije za nevladne organizacije ter Strategija Vlade RS za sodelovanje z nevladnimi organizacijami. Sporazum je tako rezultat trenutne ravni sodelovanja med nevladnimi organizacijami in vlado, kot je bilo ugotovljeno na 1. Nacionalni konferenci "Vzpostavimo sodelovanje", decembra 2003 ter izkazuje skupno željo po bodočem sodelovanju ter partnerstvu.

10. Sporazum sta partnerja pripravila skupaj. Kljub temu, da sporazum ni pripravljen v obliki zakonskega akta se partnerja zavezujeta k njegovemu izvrševanju.
11. Formalizacija sodelovanja s sklenitvijo sporazuma med partnerjema ne izključuje njunih skupnih prizadevanj za krepitev neposrednega dialoga med posameznimi nevladnimi organizacijami in vlado ter posameznimi organi državne uprave. Partnerja želita s sporazumom dodatno prispevati h kreptvi neposrednega dialoga, ki ga štejeta kot sestavni del izvrševanja sporazuma, zato bosta spodbujala neposredno komuniciranje in sodelovanje.

II. NAMEN, VREDNOTE IN NAČELA SPORAZUMA

12. Sporazum predstavlja javno zavezo partnerjev za odprt, javen, stalen in konstruktiven medsebojni dialog z določitvijo namena, vrednot in načel, ki oba partnerja povezujejo, pri čemer upošteva različnost partnerjev in njune posebne značilnosti.
13. Namen sporazuma je doseči krepitev nevladnih organizacij, boljše sodelovanje in delitev dela med partnerjema ter vključevanje nevladnih organizacij v izvajanje javnih služb in izvrševanje funkcij uprave, v primerih ko storitve izvajajo učinkoviteje.
14. Sporazum temelji na vrednotah demokracije, aktivnega državljanstva, enakosti, različnosti, vključevanja, pluralizma, socialne ekonomije in socialne pravičnosti, ki jih partnerja priznavata kot pomembno podlago za sprejetje in izvrševanje sporazuma.
15. Partnerja se strinjata, da izvrševanje sporazuma ne sme ogroziti suverenega in neodvisnega delovanja nevladnih organizacij. Skupni cilj partnerjev je zagotovitev avtonomnega delovanja nevladnih organizacij ne glede na vire in načine njihovega financiranja, zato si bosta prizadevala, da financiranje nevladnih organizacij iz javnih virov ne bo ogrozilo njihove samostojnosti.
16. Partnerja pri izvrševanju sporazuma spoštujeta načela odgovornosti do prebivalc in prebivalcev Slovenije, priznavata različne vloge obeh partnerjev, njuno sočasno neodvisnost in soodvisnost, medsebojno sodelovanje ter načela civilnega dialoga.
17. Partnerja si bosta prizadevala obravnavati in sporazumno reševati vsa odprta vprašanja, ki niso predmet sporazuma, vendar so pomembna za njegovo izvrševanje oziroma medsebojno sodelovanje. Sporazum ne omejuje partnerjev, da imata različna stališča do vprašanj in, da v primerih ko to želita, le-ta rešujeta na način, ki ne ogroža izvrševanja sporazuma.
18. Sporazum ne ureja odnosov, ki jih imata partnerja z lokalnimi skupnostmi, gospodarskim sektorjem ter drugimi organizacijami civilne družbe, vendar priznava njihov pomen in si želi prispevati k njihovi kreptvi, če je to v okviru sporazuma mogoče.

III. CILJI SPORAZUMA

19. Partnerja se strinjata, da so cilji sporazuma: vzpostavljen civilni dialog med njima, urejeno sistemsko pravno okolje in (so)financiranje iz javnih sredstev za delovanje nevladnih organizacij ter vzpostavljeni pogoji in mehanizmi za zaposlovanje v nevladnih organizacijah.

CIVILNI DIALOG

1. Sprejetje načel trajnega civilnega dialoga med vlado in nevladnimi organizacijami – CILJ 1.1.

Za dosego cilja vlada:

- A. Skupaj z nevladnimi organizacijami oblikuje in sprejme ukrepe za sistemsko zaščito avtonomnosti in neodvisnosti nevladnih organizacij ter jih vgradi v mehanizme trajnega civilnega dialoga.
- B. V dogovoru z nevladnimi organizacijami zagotovi mehanizme, ki bodo preprečevali izključevanje, diskriminacijo ali neenakopravno obravnavo nevladnih organizacij, ki kritično presojujejo delo parlamenta, vlade in drugih organov javne oblasti.
- C. Zagotovi upoštevanje in izvajanje temeljnih načel delovanja odprte države - informiranje, posvetovanje, sodelovanje in vrednotenje - in v ta namen sprejme potrebne predpise, v pripravo katerih vključi nevladne organizacije.
- D. Zagotovi načelo partnerstva in vključevanja nevladnih organizacij v pripravo, izvedbo in vrednotenje strateških razvojnih dokumentov in politik, za kar zagotavlja tudi sredstva in pogoje. To stori s sprejetjem predpisov ali v dogovoru z nevladnimi organizacijami o najprimernejšem načinu njihovega vključevanja.
- E. Zagotovi, da neposredno sodelovanje nevladnih organizacij v civilnem dialogu, ki so za to izrazile interes ni omejeno, razen v primerih, ko je to nujno potrebno zaradi objektivnih okoliščin (število prostih mest ipd.). Vlada zagotovi, da so razlogi za omejitve javno obrazloženi.

2. Vzpostavitev mehanizmov, teles in struktur, potrebnih za izvajanje trajnega civilnega dialoga - CILJ 1.2.

Za dosego cilja vlada:

- A. Skupaj z nevladnimi organizacijami vzpostavi mehanizme, telesa, strukture in kriterije na vladni strani oziroma v državnih organih, ki zagotavljajo njeno trajno sodelovanje z nevladnimi organizacijami in sicer:
 - 1. za civilni dialog z nevladnimi organizacijami je odgovoren Urad predsednika vlade.
 - 2. za razvijanje pogojev za javnokoristno delovanje nevladnih organizacij ustanovi vlada Urad za nevladne organizacije, ki je neposredno odgovoren predsedniku vlade.
 - 3. vlada zagotovi imenovanje ene ali več oseb v okviru posameznega državnega organa, ki so odgovorne za civilni dialog. Takšne osebe v okviru možnosti imenujejo tudi diplomatska predstavništva, posebne misije in morebitni uradi Slovenije v tujini.
- B. Skupaj z nevladnimi organizacijami vzpostavi skupna telesa in mehanizme, ki zagotavljajo trajno sodelovanje z nevladnimi organizacijami in zagotovi vključevanje nevladnih organizacij v obstoječa telesa, katerih delovanje je pomembno za nevladne organizacije ter zanje zagotovi pogoje in sredstva:
 - 1. po principu »quadriologa« - predstavniki nevladnih organizacij, državnega zbora, vlade in lokalnih skupnosti - vzpostavi skupno telo, ki skrbi za izvajanje, vrednotenje in promocijo trajnega civilnega dialoga.
 - 2. zakonsko uredi vključitev predstavnikov nevladnih organizacij v Državni svet.
 - 3. vključi predstavnike nevladnih organizacij v Ekonomsko socialni svet ter omogoči njihovo enakopravno sodelovanje v Evropskem ekonomsko socialnem odboru.
 - 4. zagotovi pogoje, kanale in mehanizme za aktivno vključevanje predstavnikov nevladnih organizacij v postopke sprejemanja v državnem zboru.

5. preuči oblikovanje skupnega telesa odgovornega državnemu zboru za naloge povezane s postopki odločanja o javni koristnosti nevladnih organizacij.
 6. preuči in smiselno poenoti sodelovanje predstavnikov in predstavnic nevladnih organizacij v predstavnih in strokovnih telesih, ki delujejo pri organih državne uprave.
 7. na lokalni ravni vspodbudi sklepanje sporazumov o sodelovanju med lokalnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami ter njihovih skupnih teles.
 8. vključi predstavnike nevladnih organizacij v državne delegacije na mednarodni ravni ter v izvajanje mednarodnih obveznosti in projektov (predsednikovanje OVSE v letu 2005, priprava poročil in dokumentov iz naslova mednarodnih obveznosti itd.).
 9. vsako leto organizira Nacionalno konferenco o civilnem dialogu ter regijske forume, ki so njen sestavni del.
- C. Vlada zagotavlja pogoje in sredstva za oblikovanje in delovanje različnih struktur, mrež in mehanizmov nevladnih organizacij, ki omogočajo kvalitetno delovanje nevladnih organizacij in njihovo medsebojno sodelovanje, zlasti:
1. za oblikovanje in delovanje mrež, ki jih vzpostavljajo različne nevladne organizacije za učinkovito sodelovanje.
 2. za razvoj podporne servisne dejavnosti za izvajanje civilnega dialoga, krepitev nevladnega sektorja ter vključevanje nevladnih organizacij v procese oblikovanja politik na državni in ravni Evropske unije.
 3. zagotavlja podporo dejavnosti nevladnih organizacij, ki nudijo informacije o delovanju Evropske unije ter pomoč pri pridobivanju sredstev iz evropskih virov.
 4. pomaga pri vzpostavitvi Doma nevladnih organizacij, v katerem so zagotovljene informacije in servisne storitve za nevladni sektor ter enoten prostor za prirejanje dogodkov.
 5. podpira organiziranje dogodkov in srečanj namenjenih dogovarjanju in sodelovanju nevladnih organizacij (letni forum nevladnih organizacij ipd.).
- D. Nevladne organizacije zagotovijo mehanizme in pogoje za učinkovito medsebojno sodelovanje, za kar:
1. preučijo potrebo oziroma dosežejo dogovor o mehanizmu sodelovanja nevladnih organizacij za oblikovanje horizontalnih skupnih politik in izboljševanje sistemskih pogojev za delovanje in razvoj vseh nevladnih organizacij.
 2. dosežejo dogovor o najprimernejšem načinu imenovanja oziroma volitev svojih predstavnikov v skupna in druga telesa v primerih, ko omejevanje civilnega dialoga ni urejeno s predpisi.

3. Medsebojno razumevanje vloge in odnosov med državnimi organi in nevladnimi organizacijami - CILJ 1.3.

Za dosego cilja vlada:

- A. Zagotovi pogoje in sredstva in skupaj z nevladnimi organizacijami izvaja izobraževalne programe za predstavnike državnega zbora, vlade, ministrstev, državnih organov in nevladnih organizacij z namenom medsebojnega razumevanja vloge in odnosov.
- B. Zagotovi pogoje in sredstva in v sodelovanju z nevladnimi organizacijami oblikuje program izmenjav, v okviru katerega državni organi in nevladne organizacije zagotovijo izmenjavo kadrov z namenom vzajemnega spoznavanja in pridobivanja izkušenj.

4. Zagotovitev pogojev in ukrepov za promocijo partnerstva in trajnega civilnega dialoga pri ciljnih in splošnih javnostih - CILJ 1.4.

Za dosego cilja vlada:

- A. V sodelovanju z nevladnimi organizacijami zagotovi pogoje in sredstva za uporabo informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT) znotraj nevladnega sektorja.
- B. Promovira najboljše prakse na področju civilnega dialoga in podeljuje letno nagrado.
- C. Zagotovi vključitev vsebin o pomenu in vlogi nevladnih organizacij v izobraževalne programe na vseh ravneh.

SISTEMSKO PRAVNO OKOLJE

1. Opredelitev položaja in javno koristnega delovanja nevladnih organizacij – CILJ 2.1.

Za dosego tega cilja vlada:

- A. Skupaj z nevladnimi organizacijami zagotovi ustrezno pravno ureditev za delovanje nevladnih organizacij, zlasti:
 - 1. z njimi uskladi definicijo nevladne organizacije ter uporabo le te poenoti v predpisih.
 - 2. opredeli najprimernejše načine (predpis, sporazum ipd.) ter mesto (sistemski zakon, področni zakoni, kombinacija ipd.) urejanja posameznih elementov (ugotavljanje kdo je nevladna organizacija, urejanje civilnega dialoga, urejanje pravic in obveznosti ipd.) delovanja nevladnih organizacij.
 - 3. analizira dobre in slabe prakse ureditve javnokoristnega delovanja nevladnih organizacij in predlaga rešitve.
- B. V sodelovanju z nevladnimi organizacijami analizira njihov položaj, v okviru česar:
 - 1. opredeli in uvede nevladne organizacije in njihovo javnokoristno delovanje kot statistično kategorijo ter redno statistično spremlja njihov položaj, delovanje in razvoj s kazalci, usklajenimi s stroko in nevladnimi organizacijami.
 - 2. finančno ovrednoti prispevek nevladnih organizacij in njihovega javnokoristnega delovanja v deležu BDP v Sloveniji.
 - 3. podpira in sofinancira projekte in programe za raziskovanje in vrednotenje položaja nevladnih organizacij v Sloveniji ter sodelovanje v mednarodnih primerjalnih projektih.

Za dosego tega cilja nevladne organizacije:

- A. Z vlado uskladijo definicijo nevladne organizacije.
- B. Sodelujejo v postopkih urejanja javnokoristnega delovanja nevladnih organizacij.
- C. Sprejmejo kodekse, ki uravnavajo načine njihovega javnokoristnega delovanja v skladu z mednarodnimi dobrimi praksami.

2. Harmonizacija statusne in področne zakonodaje - CILJ 2.2.

Za dosego tega cilja vlada:

- A. Skupaj z nevladnimi organizacijami pripravi analizo slabosti statusne in področne zakonodaje ter predlaga rešitve. Pri tem ohranja in krepi pestrost različnih statusnih oblik za delovanje nevladnih organizacij.
- B. Zagotovi smiselno usklajenost pravic in obveznosti različnih oblik nevladnih organizacij pri sprejemanju novih predpisov in ukrepov, tako, da:
 - 1. pri pripravi in spreminjanju predpisov in ukrepov zagotovi možnost sodelovanja vsem nevladnim organizacijam.
 - 2. v okviru vladnega postopka priprave predpisov in ukrepov, ki so pomembni za delovanje nevladnih organizacij zadalži urad za nevladne organizacije.

3. spodbudi oblikovanje ustreznega telesa v državnem zboru odgovornega za sprejemanja predpisov, ki urejajo oziroma vplivajo na delovanje nevladnih organizacij.
4. zagotovi pogoje, mehanizme in sredstva za sodelovanje nevladnih organizacij v postopkih harmonizacije statusne in področne zakonodaje.

Za dosego tega cilja nevladne organizacije:

- A. Aktivno sodelujejo z ministrstvi in vlado pri pripravi in spremembah predpisov in ukrepov.
- B. Ob podpori vlade razvijajo servisne storitve, potrebne za sodelovanje nevladnih organizacij pri harmonizaciji statusne in področne zakonodaje.

3. Spremembe davčne zakonodaje in uvedba novih davčnih mehanizmov - CILJ 2.3.

Za dosego tega cilja vlada:

- A. Preuči in analizira davčne ureditve za delovanje nevladnih organizacij in prakso uvajanja novih davčnih mehanizmov v tujini ter v sodelovanju z nevladnimi organizacijami predlaga rešitve.
- B. Spremeni predpise na področju davčne zakonodaje s ciljem stimulativnejšega okolja za delovanje nevladnih organizacij, katerega kazalci so primerljivi s povprečjem Evropske unije. Spremembe vključujejo davčne olajšave v predpisih, ki urejajo: davek od dohodka pravnih oseb; dohodnino; davek na dodano vrednost; davek na nepremičnine; davek na darila in dediščine; prispevke od plač; carine ter olajšave v predpisih, ki urejajo obdavčevanje prihodkov od investiranja in prihodkov iz ekonomske dejavnosti nevladnih organizacij.
- C. Podpre uvedbo novih sistemskih mehanizmov davčne zakonodaje, ki pomenijo nadgradnjo obstoječih rešitev na davčnem področju, zlasti:
 1. mehanizem »1%« - davčni zavezanec za dohodnino lahko največ 1% odmerjene dohodnine posameznega odmernega leta nameni javno koristnim nevladnim organizacijam. Enak postopek se uvede za zavezance po zakonu od davka od dohodka pravnih oseb, ki lahko darujejo upravičencem največ 1% obračunanega davka v poslovnem letu.
 2. mehanizem »razlika do 1%« - sredstva ki predstavljajo razliko med 1% celotne dohodnine oziroma davka od dohodka pravnih oseb v Republiki Sloveniji v posameznem obračunskem letu in med sredstvi, ki so jih v skladu s tem zakonom upravičencem namenili davčni zavezanci se nakažejo v Razvojni sklad za financiranje javnokoristnega delovanja nevladnih organizacij (v nadaljevanju Razvojni sklad).
 3. mehanizem "podvojitve sredstev" – vlada prispeva v Razvojni sklad sredstva v enaki višini kot so jih po mehanizmu "1%" v posameznem obračunskem letu davčni zavezanci za dohodnino in davek od dohodka pravnih oseb skupaj namenili javno koristnim nevladnim organizacijam.
 4. druge primerne mehanizme, ki jih vlada in nevladne organizacije prepoznajo kot učinkovite.
- D. Za izvajanje mehanizma »razlika do 1%« in »podvojitve sredstev« v sodelovanju z nevladnimi organizacijami vzpostavi Razvojni sklad.

Za dosego teh ciljev nevladne organizacije:

- A. Sodelujejo pri spremembah obstoječe davčne ureditve in pri pripravi potrebnih podlag za nove sistemske mehanizme davčne zakonodaje.

4. Izvajanje načela vključevanja javno koristnega delovanja nevladnih organizacij v vsebine predpisov in ter vključevanje nevladnih organizacij v izvajanje javnih služb (javne službe) in izvrševanje funkcij uprave (javna pooblastila) ter - CILJ 2.4.

Za dosego teh ciljev vlada:

- A. Upošteva javno koristno delovanje nevladnih organizacij pri pravnem urejanju in določanju vsebine ukrepov na vseh področjih družbenega življenja (t.i. »mainstreaming«) in sicer tako, da
 - 1. z določitvijo pravic in obveznosti v vsebini predpisov in ukrepov določi javnokoristne nevladne organizacije kot ciljno skupino, katere položaj želi ob sprejemanju predpisa oziroma ukrepa okrepiti ter
 - 2. javnokoristne nevladne organizacije vključi v izvajanje kot možne izvajalce ali soizvajalce predpisa ali ukrepa.
- B. Vključuje nevladne organizacije v izvajanje javnih služb in prenaša izvrševanje funkcij javne uprave na nevladne organizacije na vseh tistih področjih in na tistih ravneh, kjer lahko nevladne organizacije izvajajo storitve učinkovitejše. V ta namen vlada analizira katera področja so najprimernejša in kje vse so možnosti za prenos in vključevanje.
- C. Sprejme druge posebne ukrepe:
 - 1. normativne narave, ki s predpisi določajo vedenje ali ravnanje za dosego razvoja javno koristnega delovanja nevladnih organizacij.
 - 2. politične narave, ki s sprejetjem strateških dokumentov ustvarjajo pogoje za razvoj javno koristnega delovanja nevladnih organizacij.
- D. Določi, da je javnokoristnim nevladnim organizacijam po vzoru in na podoben način kot v primeru invalidskih podjetij in zaposlitvenih centrov možno oddati javno naročilo.

Za dosego teh ciljev nevladne organizacije:

- A. Skladno s predpisi in samoregulacijo odgovorno in transparentno izvajajo predpise in ukrepe.

5. Ureditev prostovoljnega dela v nevladnih organizacijah - CILJ 2.5.

Za dosego tega cilja vlada:

- A. Opredeli prostovoljno delo v nevladnih organizacijah kot statistično kategorijo, ga finančno vrednoti ter redno statistično spremlja.
- B. Določi ministrstvo, ki je odgovorno za pripravo in usklajevanje predloga Zakona o prostovoljnem delu in njegovo predložitev v državni zbor.

Za dosego tega cilja nevladne organizacije:

- A. Dodatno krepijo pomen in izvajanje prostovoljnega dela v nevladnih organizacijah.

FINANCIRANJE NEVLADNIH ORGANIZACIJ IZ JAVNIH SREDSTEV

- 1. Zagotovitev financiranja nevladnih organizacij iz javnih sredstev na ravni povprečja Evropske unijeⁱⁱ in vzpostavitev ustreznih mehanizmov za dosego le-tega – CILJ 3.1.**
- 2. Zagotovitev in uravnoteženje javnih sredstev za delovanje, izvajanje programov in razvoj nevladnih organizacij – CILJ 3.2.**
- 3. Zagotovitev uravnoteženosti razporeditve javnih sredstev na vseh področjih in območjih delovanja nevladnih organizacij – CILJ 3.3.**

4. Zagotovitev uravnoveženosti različnih mehanizmov financiranja iz javnih sredstev – CILJ 3.4.

Za doseg te ciljev vlada:

- A. Zagotovi, da pretežni del sredstev iz javnih razpisov za izvajanje programov posameznih ministrstev pridobijo nevladne organizacije - javni zavodi in drugi subjekti pa le po načelu subsidiarnosti. Poleg tega:
1. poenoti merila in kriterije ter časovno dinamiko izvajanja javnih razpisov.
 2. zagotovi, da so vsi razpisi za financiranje nevladnih organizacij objavljeni vsaj do konca meseca novembra predhodnega leta.
 3. zagotovi, da razpisi temeljijo na analizi potreb posameznikov in skupin prebivalcev in prebivalk, ki so jim programi nevladnih organizacij namenjeni.
 4. zagotovi dolgoročno financiranje nevladnih organizacij za obdobje 3-5 let v vseh ministrstvih, ki sofinancirajo delovanje nevladnih organizacij v obliki subvencij za sorazmerno kritje stroškov zaposlenih, materialnih stroškov in amortizacije. Subvencije temeljijo na potrjenih programih in predstavljajo vsaj tretjino javnih sredstev namenjenih financiranju nevladnih organizacij.
 5. poveča možnosti nevladnih organizacij pri pridobivanju koncesijskih pogodb.
- B. Zagotovi sredstva za vzpostavitev Razvojnega sklada, ki bo namenjen:
1. javno koristnim programom in projektom nevladnih organizacij na vsebinskih področjih, kjer je njihovo delovanje najmanj razvito (sredstva za področja).
 2. javno koristnim programom in projektom nevladnih organizacij na geografskih območjih, kjer je njihovo delovanje najmanj razvito (sredstva za območja).
 3. javno koristnemu delovanju nevladnih organizacij (sredstva za delovanje).
 4. ukrepom, programom in projektom, ki spodbujajo krepitev javno koristnega delovanja nevladnih organizacij (sredstva za razvoj).
 5. delovanju organizacij, ki povezujejo in podpirajo nevladne organizacije (npr. mrežne in servisne)
 6. zagotavljanju sredstev, ki so pogoj za pridobivanje sredstev iz strukturnih skladov in drugih mednarodnih sredstev.
- C. Zagotovi mednarodno primerljivo vključenost nevladnih organizacij v koriščenje sredstev iz strukturnih in kohezijskih skladov Evropske unije, namenjenih Sloveniji ter sprejme in izvaja ukrepe za usposabljanje in pomoč nevladnim organizacijam na tem področju.
- D. Analizira primernost obstoječe ureditve financiranja nevladnih organizacij iz loterijskih sredstev ter sredstev od prihodkov študentskih servisov, skladno s primeri dobre prakse iz tujine ter na podlagi z analizo ugotovljenih morebitnih pomankljivosti, dopolni obstoječo ureditev.
- E. Analizira obstoječe vire financiranja nevladnih organizacij (npr. na podlagi Zakona o kazenskem postopku) ter jih smiselno enotno uredi.
- F. Analizira možnosti in uvede nove mehanizme financiranja nevladnih organizacij (npr. iz prihodkov na podlagi danarnih kazni, določenih s predpisi ipd.).
- G. Vključi nevladne organizacije v pripravo državnega proračuna.
- H. Spodbudi občine k zagotavljanju sorazmernega deleža sredstev za dolgoročno financiranje nevladnih organizacij, ki delujejo v občini in njihovo vključevanje v pripravo občinskih proračunov.
- I. Zagotovi računovodske standarde, ki omogočajo večjo transparentnost financiranja nevladnih organizacij, omogočajo izkazovanje presežkov in ne predstavljajo ovire njihovem delovanju.

- J. Opredeli prihodke in porabo nevladnih organizacij kot statistično kategorijo ter jih redno statistično spremlja.

Za dosego teh ciljev nevladne organizacije:

- A. Zagotavljajo kvalitetno načrtovanje, izvajanje ter vrednotenje dejavnosti in programov v skladu s sprejetimi merili, standardi in normativi.
- B. Zagotovijo transparentnost in javnost svojega financiranja v skladu z računovodskimi standardi.

ZAPOSLOVANJE V NEVLADNIH ORGANIZACIJAH

1. Povečanje števila zaposlenih v nevladnih organizacijah do konca leta 2008 za 4.000 – CILJ 4.1.

Za dosego tega cilja vlada:

- A. Upoštevač načelo, da se mobilizira več javnega denarja v nevladni sektor, večji del tako zagotovljenega denarja nameni za zaposlovanje novih in za večjo profesionalizacijo kadrov, ki že delujejo v nevladnih organizacijah.
- B. V obdobju od leta 2005 do leta 2008 vsakoletno zagotovi 1.000 novih delovnih mest v nevladnem sektorju. Zaposlitve subvencionira v višini poprečne plače v javnem sektorju oziroma glede na primerljivost zahtevnosti delovnih mest.
- C. Preko Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve podpre in financira raziskovalno nalogo o stanju zaposlenosti na področju nevladnega sektorja, ki bo vključevala analizo potreb po novih zaposlitvah, analizo potreb po novih poklicih in analizo potreb ciljne populacije. K izdelavi analiz se vključi nevladne organizacije oziroma strokovnjake iz teh organizacij.
- D. Preko Ministrstva za šolstvo vzpostavi verifikacijo izobraževalnih programov, ki se že izvajajo v nevladnih organizacijah in poskrbi za možnost dopolnilnega in dodatnega usposabljanja kadrov za delo v nevladnih organizacijah. V ta namen skupaj z nevladnimi organizacijami ustanovi projektno skupino.
- E. Preko Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pri pripravi Nacionalnega programa aktivne politike zaposlovanja in akcijskega načrta za njegovo izvrševanje vključi in zagotovi pogoje za sodelovanje predstavnikov nevladnih organizacij.

2. Vzpostavitev infrastrukture za zaposlovanje v nevladnih organizacijah – CILJ 4.2.

Za dosego tega cilja vlada:

- A. Pomaga pri vzpostavitvi podpornih mrež na državni ravni in lokalnih centrov na lokalnem nivoju, ki jim bo (kot je to urejeno za podjetja ali tehnološki razvoj) nudena pomoč pri pridobivanju prostorov, reševanju začetnih ustanovitvenih težav in inkubacijski dobi razvijanja novih, socialnih inovacij na področju družbenih dejavnosti in infrastrukture. V njih se bodo za povečevanje števila zaposlenih v nevladnih organizacijah zaposlovali pospeševalci (promotorji) zaposlovanja.
- B. Preko Ministrstva za šolstvo podpira nastajanje in delovanje intelektualnih in inkubacijskih centrov za mlade raziskovalce za vnos novih znanj v nevladne organizacije.
- C. Preko Ministrstva za gospodarstvo znotraj politike podpore podjetništvu podpre dejavnost nevladnih organizacij na področju socialnega podjetništva (tako davčno, kot vavčersko pri svetovanju). Omogoči tudi vavčersko svetovanje za nevladne organizacije bodisi v okviru PCMG (Pospeševalnih centrov za malo gospodarstvo) ali tako, da Ministrstvo za regionalni razvoj vključi tovrstno svetovanje v regionalne strukture svetovalnih centrov.

IV. IZVRŠEVANJE IN VREDNOTENJE SPORAZUMA TER ZAGOTAVLJANJE SREDSTEV ZA NJEGOVO IZVRŠEVANJE

20. Partnerja se zavezujeta, da bosta sporazum uresničevala po najboljših močeh ter da bo izvrševanje in vrednotenje sporazuma del trajnega skupnega procesa. Partnerja si bosta prizadevala, da zamenjava vlade ali njene politike in spremembe med nevladnimi organizacijami ne bodo vplivale na izvrševanje sporazuma. Partnerja bosta zagotovila javno izvrševanje sporazuma ter skušala pridobiti podporo za njegovo izvrševanje tudi med drugimi subjekti, ki vplivajo na razvoj sodelovanja med partnerjema.
21. Za izvrševanje svojih nalog v okviru sporazuma bosta partnerja primerno organizirala potrebne strukture, telesa, mehanizme oziroma koordinacijo vsak na svoji strani. Urad predsednika vlade zagotovi koordinacijo med ministrstvi ter izvrševanje sporazuma preko ministrstev, v katerih pristojnost sodijo vsebine, opredeljene v sporazumu. Ministri pristojni za posamezne vsebinska področja in nevladne organizacije, ki delujejo na njihovih področjih sklenejo posebne sporazume o sodelovanju (področni sporazumi). Nevladne organizacije uredijo postopek izbire predstavnikov svojih članov v odbor ter odgovornost predstavnikov do nevladnih organizacij, podpisnic sporazuma.
22. Za neposredno izvrševanje sporazuma je odgovoren skupni Nacionalni odbor za uresničevanje sporazuma (Odbor), ki ga sestavlja 10 članov in sicer 5 predstavnikov vlade, ki jih sestavljajo dva predstavnika Urada predsednika vlade (koordinacija izvrševanja sporazuma in civilni dialog), Ministrstva za notranje zadeve (sistemsko pravno okolje), Ministrstva za finance (financiranje nevladnih organizacij) in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (zaposlovanje) ter 5 predstavnikov, ki jih izvolijo nevladne organizacije podpisnice sporazuma. Predstavniki vlade so imenovani izmed ministrov, državnih sekretarjev ali generalnih direktorjev (ministrstva) oziroma oseb v kabinetu, vsaj s funkcijo višjih upravnih delavcev (Urad predsednika vlade). Mandat članov odbora je eno leto. Odbor deluje pri Uradu predsednika vlade.
23. Partnerji o vseh zadevah pomembnih za uresničevanje sporazuma pridobijo mnenje odbora. Odbor sprejema mnenja in priporočila. Odbor sprejema odločitve soglasno, pri čemer ima vsaka stran en glas. Praviloma vsak od partnerjev pred sejo uskladi stališča svojih članov. Partnerja vsebine sej določita vnaprej ter določita za posamezno vsebino svojega poročevalca. Če soglasja ni se usklajevanja nadaljujejo do soglasja. Rok za uskladitev se določi na seji odbora pred pričetkom usklajevanj. Če soglasje ni doseženo odbor ne more zavzeti skupnega stališča, partnerja pa imata pravico do ločenega stališča. Člani odbora imajo vedno pravico do ločene obrazložitve svojega stališča.
24. Odbor delovanje, ki ni urejeno s sporazumom, uredi s poslovnikom. Z njim uredi zlasti: zagotavljanje transparentnosti in javnosti svojega dela, odgovornost odbora za zagotavljanje javnosti in dostopnosti podatkov o izvrševanju sporazuma ter možnost vsake nevladne organizacije ali organa državne uprave da od odbora pridobi mnenje o vsebinah povezanih s sporazumom oziroma njegovim izvrševanjem. S poslovnikom se uredi tudi pravice in obveznosti članov odbora.
25. Administrativne, tehnične, organizacijske in druge podporne storitve za izvrševanje sporazuma za odbor zagotavlja Urad predsednika vlade.
26. Strokovne in druge naloge povezane z izvrševanjem sporazuma za odbor izvajajo strokovnjaki izbrani na podlagi javnega razpisa. Zaradi sodelovanja tujih strokovnjakov vlada zagotovi prevod sporazuma vsaj v angleški jezik.

27. Za reševanje posamičnih zadev ali sporov med nevladnimi organizacijami in vlado odbor ustanovi neodvisni Svet za mirno reševanje sporov, določi pravila njegovega delovanja in imenuje njegove člane in članice. Svet ima pet članov oziroma članic, pri čemer vsaka po enega člana ter skupaj sporazumno tri člane. Svet rešuje tudi spore v zvezi z razlago ali uporabo sporazuma.
28. Za uspešnejše izvrševanje sporazuma in doseganje ciljev določenih z njim odbor pripravi priporočila za izvrševanje sporazuma (priporočila), zlasti za:
- promocijo sporazuma (namenjena promociji sporazuma med nevladnimi organizacijami, vlado, mediji, splošnimi in ciljnim javnostmi);
 - sprejetje sporazumov o sodelovanju med nevladnimi organizacijami in ministrstvi;
 - sprejetje sporazumov o sodelovanju med nevladnimi organizacijami in lokalnimi skupnostmi;
 - sodelovanje nevladnih organizacij v postopkih oblikovanja politik in zakonodaje ter
 - ureditev postopkov financiranja nevladnih organizacij in strateškega financiranja za razvoj nevladnega sektorja;
 - druga priporočila, potrebna za izvrševanje sporazuma.

V akcijskem načrtu odbor določi kdaj se pripravijo in sprejmejo kakšna priporočila.

29. Partnerja bosta opozarjala na morebitno nespoštovanje sporazuma. Vsaka nevladna organizacija ali organ državne uprave lahko odboru poda svojo oceno izvrševanja sporazuma, ki jo odbor vključi v svoje poročilo. Odbor vodi seznam dobrih in slabih praks povezanih z izvrševanjem sporazuma.
30. Odbor o izvrševanju sporazuma in akcijskega načrta vsakoletno pripravi predlog poročila, ki ga ocenijo in dopolnijo nevladne organizacije in vlada na vsakoletni konferenci o izvrševanju sporazuma (Nacionalna konferenca). Sestavni del konference so regijski forumi. Konferenco organizira odbor, na njej se srečajo predstavniki partnerjev ter zainteresirane javnosti. Na konferenci se obravnava tudi predlog akcijskega načrta za izvrševanje sporazuma za prihodnje obdobje.
31. Po konferenci odbor izda končno poročilo, ločeno poročilo lahko izdata tudi partnerja. Vlada v potrditev državnemu zboru predlaga končno poročilo odbora in ga seznaniti z morebitnimi ločenimi poročili partnerjev.
32. Vlada zagotavlja pogoje potrebne za doseganje ciljev določenih s sporazumom ter zagotavlja finančna, materialna in druga potrebna sredstva za izvrševanje in vrednotenje sporazuma in akcijskega načrta, za delovanje odbora, sveta ter udeležbo nevladnih organizacij pri izvrševanju in vrednotenju sporazuma.
33. Za doseg ciljev sporazuma se v vsakokratnem akcijskem načrtu, ki je sestavni del sporazuma, določijo prednostni cilji partnerjev, način njihovega doseganja, terminski plan izvedbe, odgovorni nosilci in izvajalci posameznih nalog. Sestavni del sta tudi natančen finančni načrt za izvrševanja sporazuma ter določitev priporočil potrebnih za njegovo izvrševanje. Akcijski načrt odbor pripravi za obdobje dveh let, pri čemer za drugo leto velja kot okvir.

V. VELJAVNOST SPORAZUMA

34. Podpisniki sporazuma so predsednik vlade in vsi ministri na strani vlade ter nevladne organizacije, ki podpišejo sporazum ter pisno izjavo, da izpolnjujejo s sporazumom določene značilnosti za nevladne organizacije. V imenu posameznih nevladnih organizacij je lahko podpisnik sporazuma tudi mreža, zveza, združenje ali druga oblika povezave nevladnih organizacij, pri čemer posamezna nevladna organizacija navedena v okviru mreže, zveze, združenja oziroma povezave ne more samostojno podpisati sporazuma. V primeru podpisa s strani mreže, zveze, združenja ali druge oblike povezave se poimensko navede vse organizacije v imenu katerih le ta podpisuje sporazum s čimer šteje kot podpisnica vsaka organizacija posebej.
35. Sporazum velja za obdobje od leta 2005 do leta 2008. Odbor je odgovoren za pravočasno ureditev postopka spreminjanja oziroma prilagajanja sporazuma ter postopek sprejemanja novega sporazuma.
36. Sporazum prične veljati z dnem, ko je podpisan s strani vlade in ministrov ter vsaj stotih nevladnih organizacij. Nevladne organizacije lahko k sporazumu s podpisom pristopijo do konca veljavnosti sporazuma.
37. Do pričetka delovanja odbora opravlja njegove naloge Pogajalska skupina za pripravo sporazuma med nevladnimi organizacijami in vlado, ki je pripravila sporazum. S pričetkom delovanja odbora na podlagi sporazuma skupini mandat preneha.
38. Sprejeti sporazumi, akcijski načrti in poročila odbora se objavljajo v Uradnem listu Republike Slovenije.

VI. PRILOGE

A. Opombe iz sporazuma

I. Z uvedbo 1% davčnega kredita bo država (iz zasebnih in javnih virov) *dolgoročno* omogočila zagotovitev približno 2.25 mrd SIT na področju dohodnine in približno 1.0 mrd SIT na področju davka od dohodka pravnih oseb oz. v maksimalnem letnem znesku (1+1%) iz dohodnine približno 4.5 mrd SIT letno, iz davka od dohodka pravnih oseb pa 2.0 mrd SIT letno, skupaj torej 6.5 mrd SIT letno (cca. 27.3 mio EUR). Od tega gre za javna sredstva v primeru razlike in pa v primeru podvojitve (torej v skupni maksimalni višini 1%) v višini 3.25 mrd SIT letno in zasebna sredstva donatorjev v maksimalni višini 3.25 mrd SIT letno. *Kratkoročno* (v prvih treh letih po sprejemu) to pomeni v povprečju (ob realni distribuciji približno 30% razpoložljivih sredstev v prvem letu, vključujoč 70% razlike in podvojitvena sredstva v višini 30%) skupaj približno 65% možnih sredstev oz. okrog 2.9 mrd SIT iz naslova dohodnine in 1.3 mrd SIT iz naslova davka od dohodka pravnih oseb, skupaj torej približno 4.25 mrd SIT letno (cca. 17.8 mio EUR). Od tega gre za javna sredstva v primeru razlike (70%, 2.275 mrd SIT) in v primeru podvojitve (30%, 975 mio SIT) skupaj v višini 3.25 mrd SIT letno in zasebna sredstva donatorjev v maksimalni možni višini 975 mio SIT letno.

II. To pomeni povečanje prihodkov nevladnih organizacij iz javnih virov iz 27% na delež, ki ga v povprečju dosega v državah Evropske unije (petnajsterica), to je 53%. Izhajajoč iz ocene višine BDP za leto 2003 (5.670.640 milijonov SIT), bi to pomenilo, da mora država podvojiti svoj delež sredstev za delovanje nevladnih organizacij. Če sedaj iz različnih virov (na ravni države in občin) zanje namenja 29 milijard SIT, bi jih morala ob zasledovanju tega cilja nameniti skupaj 57 milijard oz. 28 milijard več kot danes, kar preračunano na višino BDP pomeni 0,5 BDP več kot danes. Ker Slovenija v višini BDP dosega 75% povprečje Evropske unije bi lahko bila točka kompromisa raven 40% prispevka države za delovanje nevladnih organizacij, kar pomeni potrebo po dodatnih 14 milijardah oz. 0,25% BDP.

B. Seznam strokovnih podlag za določitev ciljev in nalog partnerjev sporazuma

1. Civilni dialog: Nataša Sukič
2. Sistemsko pravno okolje: Primož Šporar
3. Financiranje nevladnih organizacij: Mirko Vaupotič in dr. Andreja Črnak Meglič
4. Zaposlovanje v nevladnih organizacijah: Nada Kirn Špolar
5. Pregled sporazumov o sodelovanju v tujini: Primož Šporar

B: Priprava osnutka sporazuma

Osnutek sporazuma je nastal na podlagi predhodno sprejetih vsebin za dogovor med vlado in nevladnimi organizacijami, zaključkov 1. Nacionalne konference "Vzpostavimo sodelovanje", vsebin iz srečanj Pobude za prihodnost za nevladnih organizacij, strokovnih podlag za pripravo sporazuma, razprav nevladne pogajalske skupine in zaključkov Pogajalske skupine za pripravo sporazuma o sodelovanju med nevladnimi organizacijami in vlado.

1. Uredniška skupina: mag. Maja Vojnovič, Mirko Vaupotič, Primož Šporar
2. Splošni del sporazuma, usklajevanje in dopolnitve sporazuma: Primož Šporar
3. Civilni dialog: Nataša Sukič
4. Sistemsko pravno okolje: Primož Šporar in mag. Maja Vojnovič
5. Financiranje nevladnih organizacij: Mirko Vaupotič in dr. Andreja Črnak Meglič
6. Zaposlovanje v nevladnih organizacijah: Nada Kirn Špolar
7. Pripombe, predloge in komentarje k posameznim delom sporazuma so prispevali (v abecednem vrstnem redu):

Tomaž Bole, Marko Brecelj, dr. Andreja Črnak Meglič, Breda Kutin, dr. Andrej Lukšič, Marjana Peterman, Nataša Sukič, Nada Kirn Špolar, Primož Šporar, Mirko Vaupotič, mag. Maja Vojnovič.

C: Seznam sodelujočih v procesu priprave sporazuma

Št	Ime in priimek	Organizacija	Naslov	Tel. številka	El. Pošta
1	Tomaž Bole	Zavod Gallus	Metelkova 6, 1000 LJUBLJANA	01 439 39 30	Tomaz.bole@gallus-zavod.si
2	Marko Breclj	Društvo prijateljev zmernega napredka, D.P.Z.N.	Gregorčičeva 4, 5000 KOPER	05 627 22 15	drustvo@dpzn.org
3	dr. Andreja Črnak Meglič	Inštitut RS za socialno varstvo, Enota za analize in razvoj – Otroška opazovalnica	Celovška 134, 1000 LJUBLJANA	041 779 808	andacm@hotmail.com
4	Breda Kutin	Zveza potrošnikov Slovenije, ZPS	Frankopanska5 1000 LJUBLJANA	01 474 06 00	Breda.kutin@guest.arnes.si
5	dr. Andrej Lukšič	Inštitut za ekologijo	Štihova 5, 1000 LJUBLJANA	01 439 52 15	Andrej.luksisc@guest.arnes.si
6	Marjana Peterman	Zveza potrošnikov Slovenije, ZPS	Frankopanska5 1000 LJUBLJANA	01 474 06 00	marjana.peterman@zps-zveza.si
7	Nataša Sukič	Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj NVO, CNVOS	Povšetova 37, 1000 LJUBLJANA	542 14 22	Natasa.sukic@mali.ljudmila.org
8	Nada Kirn Špolar	Sezam, Združenje staršev in otrok	Miklošičeva 26, 1000 LJUBLJANA	01 430 21 81	nada.kirn@guest.arnes.si
9	Primož Šporar	Pravno informacijski center NVO, PIC	Povšetova 37 1000 LJUBLJANA	01 590 19 14	primoz.sporar@pic.si
10	Mirko Vaupotič	Zveza društvenih organizacij Slovenije, ZDOS	Lepi pot 6, 1000 LJUBLJANA	01 251 37 43	Mirko.vaupotic@guest.arnes.si
11	mag. Maja Vojnovič	UNICEF Slovenija	Pavšičeva 1, 1000 LJUBLJANA	01 583 80 80	Maja.vojnovic@unicef.si